

Titulació, impartició i nombre de crèdits:

- Titulació: Mestre en l'especialitat d'Educació Primària
- Tipus d'assignatura (obligatòria, troncal, optativa...): troncal
- Impartició: semestral
- Semestre / Curs: primer semestre / 2n curs
- Departament: Didàctica de la Llengua i la Literatura i de les Ciències Socials
- Nombre actual de crèdits assignats: 4 crèdits (3.5 ECTS)

Departament: Didàctica de la Llengua i la Literatura, i de les Ciències Socials

Professors: Roser Canals, Neus González, Antoni Santisteban

1. Objectius d'aprenentatge de l'assignatura

1. Analitzar el valor educatiu, les finalitats i els propòsits de l'ensenyament i l'aprenentatge de les Ciències Socials en la formació dels alumnes d'educació primària.
2. Valorar diferents concepcions, estils, models i pràctiques educatives i la seva aportació en la formació per una ciutadania responsable i crítica.
3. Analitzar i valorar documents o materials curriculars propis de l'àrea de Ciències Socials per a l'educació primària.
4. Analitzar els principals problemes que planteja l'ensenyament i l'aprenentatge de les Ciències Socials en l'Educació Primària, a partir de la construcció dels conceptes d'espai geogràfic i de temps històric.
5. Aplicar estratègies de treball basades en la participació, el treball cooperatiu, la recerca documental i l'ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació.

2. Blocs temàtics i organització dels continguts

1. Les Finalitats de l'ensenyament-aprenentatge de les Ciències Socials
Es justifica l'àrea de Ciències Socials en el curriculum d'educació primària? Hi ha una única manera d'entendre les ciències socials i les seves finalitats?
2. El mestre com a professional de l'educació
Quina concepció de Ciències Socials i per a què? Hi ha diferents estils d'ensenyament? Les concepcions didàctiques responen a maneres d'entendre l'ensenyament i l'aprenentatge?
3. Les fases d'ensenyament-aprenentatge. El model constructivista
Com aprenen els infants? Com s'ha d'ensenyar? Què s'ha de tenir en compte per seqüenciar els ensenyaments?
4. Els documents i els materials curriculars de Ciències Socials a l'educació primària.
Quins documents curriculars orienten la tasca docent i la programació dels centres? Quins materials ajuden a desenvolupar la programació a l'aula? Quins criteris ha de tenir el mestre per seleccionar materials i recursos?
5. La construcció dels conceptes eix de les Ciències Socials. La interpretació i la representació de l'espai. El sentit i la consciència del temps històric.
És important ajudar als alumnes d'Educació Primària a situar-se en l'espai i en el temps personal i social? Què aporta l'estudi de l'espai a la formació del pensament social? Què aporta l'estudi del temps històric a la formació del pensament social? Hi ha una única manera d'entendre per a què s'ha d'ensenyar i per a què s'ha d'incorporar al Curriculum d'Educació Primària l'estudi de l'espai geogràfic i l'estudi del temps històric?
6. L'estudi del medi en l'ensenyament-aprenentatge de les Ciències Socials
Què entenem per medi? Els fets i problemes socials s'han d'estudiar a partir del medi? Quines escales espacials? Quines escales temporals? Quina percepció tenen els nens del medi? Les sortides, les visites, poden ser un recurs per l'estudi del present i del passat?

3. Avaluació

L'avaluació és un procés que ens dona informació sobre els aprenentatges adquirits per l'estudiant i ens ajuda a certificar que s'han aconseguit els objectius. L'avaluació requereix, per tant, dades per al reconeixement del que s'ha après i criteris per valorar-les.

L'avaluació es considera l'eina que ha de permetre analitzar tant el procés com el resultat de l'aprenentatge. Periòdicament, es promourà la reflexió sobre com es va desenvolupant l'assignatura.

També serà objecte d'avaluació, l'actitud envers el treball realitzat a l'aula, l'aportació d'idees, de dubtes, de qüestions a debatre i d'informació i punts de vista argumentats.

L'avaluació de l'assignatura té dues dimensions: una formativa i una acreditativa.

7.1. L'avaluació formativa

L'avaluació formativa es desenvolupa durant tot el semestre i té com a funció fonamental estimular que l'estudiant sigui conscient del seu procés d'aprenentatge i el reorienti prenent com a referència els continguts fonamentals. Per tal d'establir mecanismes de regulació de l'ensenyament-aprenentatge, es considera indispensable:

- Preparar i participar en els debats dels documents que es proporcionen a classe.
- Presentar dels treballs que es faran a classe i durant l'estada al Camp d'Aprenentatge.
- Participar en l'espai del Campus Virtual que té l'assignatura, com a introducció i ús de les tecnologies de la informació i el coneixement.

7.2. L'avaluació acreditativa

L'avaluació acreditativa té com a funció principal proporcionar al professorat els instruments per a decidir si l'alumnat ha superat l'assignatura. Per aprovar aquesta assignatura, caldrà:

- Implicar-se en el treball del grup de seminari. Es valorarà les aportacions, les intervencions i la seva qualitat en els debats en gran grup, a partir de les lectures plantejades.
- Presentar correctament la carpeta d'aprenentatge. Realitzar correctament tots els exercicis i activitats pràctiques proposades. Es valorarà la puntualitat en l'entrega, la rigorositat i les aportacions que es facin.
- Aprovar una prova escrita de síntesi del curs. S'ha de treure un mínim de 5 punts. Es valorarà la pertinença de les respostes, la integració dels continguts rellevants de l'assignatura, la capacitat d'argumentar les respostes.
- Assistir i participar activament en la sortida de camp (1 dia sencer). És requisit del curs l'assistència a la sortida. Es valorarà les aportacions en les diferents fases del treball de descoberta, la rigorositat en la selecció i elaboració del coneixement, la creativitat en la presentació dels resultats.
- Assistir regularment a classe i a les sessions de tutoria. El percentatge mínim d'assistència serà d'un 80% de les sessions.

4. Fonts d'informació bàsica

Per a cada bloc temàtic es lliurarà un dossier amb lectures i activitats obligatòries. Aquesta assignatura funciona amb el recurs del Campus Virtual on els estudiants trobaran materials diversos que els ajudaran a confeccionar els treballs en grup i/o individuals.

Revistes de Didàctica de les Ciències Socials

- Íber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia. Revista de l'editorial Graó.
- Didáctica de las ciencias experimentales y sociales. Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials. Universitat de València
- Con-Ciencia Social. Anuario de didáctica de geografía, historia y otras ciencias sociales de Fedicaria.
- Enseñanza de las Ciencias Sociales. ICE de la UAB i de la UB.

Revistes on apareixen articles de Didàctica de les Ciències Socials :

- Aula de Innovación Educativa. Revista de l'editorial Graó.
- Cuadernos de Pedagogía. Revista de l'editorial Praxis.
- Documents d'Anàlisi Geogràfica. Publicació del Departament de Geografia de la UAB.
- Guix. Elements d'acció educativa. Revista de l'editorial Graó.
- Investigación en la Escuela. Revista de la Universidad de Sevilla.
- Perspectiva Escolar. Revista de l'AM Rosa Sensat.

Algunes pàgines web

- Edu365: <http://www.edu365.com/>
- Enllaços de geografia i història: <http://www.xtec.es/%7Ejffierro/matrizorigin.htm>
- Senderi-Educació en Valors: <http://www.senderi.org>
- Top de historia: <http://www.educahistoria.com/top/index.php>
- Comunitat catalana de Webquest: <http://www.webquestcat.org/>
- Xtec-Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya: <http://www.xtec.es>
- Zona Clic: <http://clic.xtec.net/ca/>
- Alteris: <http://www.alteris.org>

Bibliografia recomanada

- AISENBERG, B.; ALDEROQUI, S. (1994) Didáctica de las Ciencias Sociales. Aportes y reflexiones. Buenos Aires: Paidós.
- ALBET, A.-BENEJAM, P. (2000) Una Geografía humana renovada: lugares y regiones en un mundo global. Barcelona: Ed. Vicens-Vives.
- BATLLORI, R.; CASAS, M. (2000) El conflicto y la diferenciación. Conceptos clave en la enseñanza de las ciencias sociales. Madrid: ed. Milenio.
- BENEJAM, P. (1999) "El contexto de enseñanza y la didáctica de las Ciencias Sociales" a DD.AA. Un currículum de Ciencias Sociales para el siglo XXI. Sevilla: Díada, pàg. 21-25.
- BENEJAM, P.; PAGÈS, J. (coords., 1998) Psicopedagogia de les ciències socials i de les humanitats. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- BENEJAM, P.; PAGÈS, J. (coords. 1997) Enseñar y aprender Ciencias Sociales, Geografía e Historia en la Educación Secundaria. Barcelona: ICE-UB / Horsori.
- CASAS, M. BOTELLA, J; (2002) La democracia y sus retos en el siglo XXI. Elementos para la formación democrática de los jóvenes. Madrid: ed. CissPraxis.
- CASAS, M. (Coord.) (2005) Ensenyar a parlar i escriure ciències socials, Barcelona: Rosa Sensat
- FONTANA, J. (1997) Introducció a l'estudi de la història. Barcelona: Ed. Crítica.
- GARCÍA, A.L. (coord., 1997) Didáctica de las ciencias sociales, geografía e historia en la enseñanza secundaria. Granada: Grupo Editorial Universitario
- HERNÁNDEZ, F.X. (2002) Didáctica de las ciencias sociales, geografía e historia. Barcelona: Graó.
- JORBA, J.; CASELLAS, E.; PRAT, A.; QUINQUER, D. (2000) Avaluar per millorar la comunicació i facilitar l'aprenentatge. Barcelona: ICE/UAB.
- MORIN, E. (2001) Tenir el cap clar. Per organitzar els coneixements i aprendre a viure. Barcelona: edicions la campana.
- OLLER, M. (1996) "Ciències Socials. Educar i viure uns valors?" a L'Avenç, núm. 204, pàg. 71-73.
- OLLER, M. (1999) "Trabajar problemas sociales en el aula, una alternativa a la transversalidad" a DDAA. Un Currículum de Ciencias Sociales para el siglo XXI. Actas del X Simpoium deDidáctica de las Ciencias Sociales. La Rioja: Universidad de la Rioja-Díada, pàg. 123-129
- PAGÈS, J. (1994) "Per què i què ensenyar i aprendre de Ciències Socials a finals del segle XX" a Perspectiva Escolar, núm. 182, pàg. 9-20.
- PAGÈS, J. (1998) "Models i tradicions curriculars en l'ensenyament de les Ciències Socials i de les humanitats: Les finalitats i els valors com opció ideològica" a BENEJAM, P.; PAGÈS, J. (coords.) Psicopedagogia de les Ciències Socials i de les humanitats. Barcelona: UOC.
- SANMARTÍ, N. (2007) 10 ideas clave para evaluar, Barcelona: Editorial Graó
- SOUTO, X.M. (1998) Didáctica de la Geografía. Barcelona: Ed. del Serbal.
- TREPAT, C; COMES, P. (1998) El tiempo y el espacio en la Didáctica de ls Ciencias Sociales. Barcelona: ICE/UB-Graó.